

Χριστιανική Ηθική και «Ψηφιακές ασκήσεις»: Διδάσκοντας με ΤΠΕ τη σχέση των δύο φύλων

Παύλου Νικόλαος

Θεολόγος-Ιστορικός, 14^ο Γυμνάσιο Λάρισας
nikpavlou@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι ηθικοί προβληματισμοί, ως διδακτικό αντικείμενο, χρησιμοποιούν κυρίως το διάλογο ως μέσον διδασκαλίας. Οι ΤΠΕ όμως μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμα εργαλεία που θα τον αναδείξουν, και θα βοηθήσουν στη διερεύνηση παραμέτρων που ενδεχομένως δεν είχαν αναζητηθεί.

Τα παραπάνω υλοποιούνται με ένα σενάριο μαθήματος που αφορά τις σχέσεις των δύο φύλων. Οι μαθητές έχουν την ευκαιρία χρησιμοποιώντας το υλικό που μπορεί να δώσουν σύγχρονα ψηφιακά μέσα, όπως ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης, να επεκτείνουν τους προβληματισμούς τους για ένα ζήτημα που προκαλεί ενδιαφέρον, και να καλύψουν όλες τις πτυχές του ζητήματος.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: ηθικός προβληματισμός, δύο φύλλα, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ψηφιακό διάγραμμα, ψηφιακή επεξεργασία

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όπως είναι γνωστό το Αναλυτικό Πρόγραμμα των Θρησκευτικών για τη Γ' Λυκείου περιλαμβάνει Θέματα από τη Χριστιανική Ηθική. Τα ζητήματα, όπως διαφαίνεται και στον πρόλογο του σημερινού εγχειριδίου του μαθήματος, ουσιαστικά επικεντρώνονται στο «σωστό» και στο «λάθος». Όπως τονίζεται «ζώντας μέσα σ' αυτή τη σύγχυση (:γύρω από ζητήματα πίστης), γίνεται δύσκολη και η συνεννόηση περί του τι πραγματικά λέει η Εκκλησία για το «σωστό» και το «λάθος» της καθημερινής μας ζωής, όταν, δηλαδή, η συζήτηση έρχεται στην Ηθική της. Πολύ περισσότερο που τα λόγια δύσκολα μπορούν να ψηλαφίσουν ζητήματα ζωής» (Μπέγζος & Παπαθανασίου 2010).

Ο ηθικός προβληματισμός αφορά λοιπόν ζητήματα συμπεριφοράς. Οι απαντήσεις που δίνονται γι' αυτά, στην προκειμένη περίπτωση, έχουν ως βάση τη χριστιανική διδασκαλία, όπως αυτή αναπτύχθηκε μέσα στα κείμενα της Αγίας Γραφής και των Πατέρων της Εκκλησίας. Διαβάζοντας κάποιος το εγχειρίδιο διαπιστώνει τη συνάρτηση των απαντήσεων με την προσπάθεια επικαιροποίησης του χριστιανικού μηνύματος. Η τελευταία μεταφράζεται με την επιλογή εδαφίων που δείχνουν να ταιριάζουν στην ψυχοσύνθεση των σημερινών εφήβων (Astley 1994).

Είναι φανερό δηλαδή ότι πρόκειται για ένα κατεξοχήν «θεωρητικό» μάθημα που δύσκολα επιδέχεται παρεμβάσεις για να γίνει περισσότερο εποπτικό. Στην πραγματικότητα το μόνο εργαλείο του διδάσκοντα είναι ο διάλογος με την τάξη (Wright 2004). Αυτό τονίζεται και από τους συντάκτες του διδακτικού εγχειριδίου που

αναφέρουν στον πρόλογο ότι τα κείμενα που πλαισιώνουν κάθε μάθημα «προσφέρονται για συζήτηση».

Θα ήταν ενδιαφέρον αν αυτή η θεώρηση –που είναι οπωσδήποτε και η ενδεξιγμένη για να αναλυθούν και να κατανοηθούν ζητήματα υπαρξιακά που σχετίζονται με συμπεριφορές – λάμβανε υπόψη της σύγχρονες δυνατότητες που αναδεικνύουν το διάλογο. Δεν πρέπει να παραβλεφτεί το γεγονός ότι οι μαθητές γνωρίζουν πλέον ότι ζουν σε ένα «πλανητικό χωριό», το οποίο, χάρη στην τεχνολογία, έχει μπορέσει να βρει διαύλους επικοινωνίας και διαλόγου, που ήταν άγνωστοι πριν από λίγο καιρό (Lévy Pierre 2001). Αυτό δηλαδή σημαίνει ότι ακόμη και σε ένα μάθημα σαν τη Χριστιανική Ηθική μπορούν να φανούν χρήσιμες οι ΤΠΕ, που θα αναδείξουν και το διάλογο, που αποτελεί το επίκεντρο του μαθήματος, και θα δώσουν μία νέα διάσταση σε παραμέτρους που ενδεχομένως δεν είχαν αναζητηθεί (Højsgaard & Warburg 2005). Αυτή η θέση προϋποθέτει τη διαπίστωση ότι οι ΤΠΕ είναι «ασφυκτικά» συνδεδεμένες με το σημερινό άνθρωπο, κάτι που καταγράφεται από διανοούμενους που προσπαθούν να ερμηνεύσουν την πραγματικότητα. Για παράδειγμα ο Ουμπέρτο Έκο υπογραμμίζει ότι «οι σημερινοί άνθρωποι όχι μόνο ελπίζουν, αλλά και ισχυρίζονται ότι μπορούν να βρουν τα πάντα στην τεχνολογία, και δε διακρίνουν ανάμεσα σε καταστρεπτική και παραγωγική τεχνολογία. Το παιδί που παίζει τον πόλεμο των άστρων στον υπολογιστή, χρησιμοποιεί το κινητό τηλέφωνο σαν φυσική προέκταση των ευσταχιανών σαλπίγγων, μπαίνει στα chats του Internet, ζει μέσα στην τεχνολογία και δεν μπορεί να συλλάβει ότι θα μπορούσε να υπάρξει ένας κόσμος διαφορετικός, ένας κόσμος χωρίς υπολογιστές και τηλέφωνα» (Έκο 2003).

Οπότε ένα «πείραμα» παρουσίασης μαθήματος Χριστιανικής Ηθικής με τη βοήθεια των ΤΠΕ είναι εφικτό και «προκαλεί», αφού θα συνέδεε τους προβληματισμούς που έχουν ως αφετηρία παραδοσιακές χριστιανικές αξίες με τις νέες τεχνολογίες. Και θα έδειχνε ότι ένα σύγχρονο μέσον θα μπορούσε να προσφέρει σημαντική βοήθεια στην ανάδειξη αρχών και προβληματισμών που όλοι έχουν.

Επιλέγεται λοιπόν, προς επίρρωση των παραπάνω, μία διδακτική ενότητα του σημερινού σχολικού εγχειριδίου της Χριστιανικής Ηθικής. Συγκεκριμένα πρόκειται για τη διδακτική ενότητα (ΔΕ) 11 με τίτλο «Τα δύο φύλα».

ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Η ΔΕ 11 του σχολικού εγχειριδίου της Χριστιανικής Ηθικής προκαλεί ενδιαφέρον, αν σκεφτεί κάποιος ότι πραγματεύεται το θέμα της σεξουαλικότητας και των ερωτικών σχέσεων. Ειδικά όταν αυτή απευθύνεται σε νέους ανθρώπους 17-18 ετών, και θέλει να αναδείξει τη χριστιανική θέση για το θέμα.

Τα βασικά σημεία της είναι τα εξής: Καταρχήν σε πλαίσιο βρίσκεται το αποστολικό ανάγνωσμα της ακολουθίας του γάμου (Εφ. 5,20-33). Στη συνέχεια αρχίζει το θεωρητικό μέρος με το κεφάλαιο «Διαφορά, Ισοτιμία, Ολοκλήρωση» κεντρικό σημείο του οποίου είναι ότι «πλήρης άνθρωπος δεν είναι ο άντρας από μόνος του ούτε η γυναίκα από μόνη της, αλλά το ζευγάρι». Στη συνέχεια στο κεφάλαιο «Σεξουαλικότητα και Κοινωνία Προσώπων» επικρατεί η άποψη πως «για την Εκκλησία η προσωπική, ερωτική κοινωνία πραγματώνεται στο μυστήριο του γάμου». Ταυτόχρονα αναδεικνύονται και άλλες θέσεις, όπως «Ο δεσμός ενός νέου και μιας νέας που δεν έχουν τελέσει το μυστήριο του γάμου μπορεί να είναι είτε κακής είτε καλής ποιότητας», και στη συνέχεια «Ό,τι μένει έξω από το Σώμα της Εκκλησίας δεν είναι κατ' ανάγκη κακό, είναι όμως φθαρτό. Πεθαίνει όταν πεθάνουν οι συντελεστές του. Η Εκκλησία

επιθυμεί όχι την κατάργηση του αληθινού έρωτα, αλλά - ακριβώς επειδή δέχεται την ομορφιά και τη σπουδαιότητά του - την αφθαρτοποίησή του, το μπόλιασμά του στην πηγή της Ζωής. Αυτό απεργάζεται το μυστήριο του γάμου». Το μάθημα τελειώνει με την επισήμανση του Αγίου Ιωάννη του Χρυσόστομου «Τίποτα ας μην είναι για τη γυναίκα πολυτιμότερο από τον άντρα της, κι ο άντρας ας μην ποθεί τίποτα περισσότερο από τη γυναίκα του... Τίποτα δεν συγκροτεί τόσο αρμονικά τη ζωή μας, όσο ο έρωτας του άντρα και της γυναίκας».

Από τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι το έργο του διδάσκοντα είναι επίπονο, αφού το θέμα προσφέρεται για έναν συνεχή διάλογο που θα περιέχει αμφισβητήσεις και προβληματισμούς. Ταυτόχρονα είναι πολύ εύκολο να «ξεστρατίσει» και να ακουστούν θέσεις που θα έχουν ακραίες συντηρητικές ή ακόμη και σκαμπρόζικες αφετηρίες, οι οποίες δεν πρόκειται να ωφελησουν, αλλά θα δημιουργήσουν εντάσεις και ενδεχομένως άσκοπες αντιπαραθέσεις.

Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΤΠΕ

Στην παρουσίαση λοιπόν ενός τέτοιου ενδιαφέροντος θέματος, όπως είναι οι σχέσεις των δύο φύλων, καλούνται να συνδράμουν οι ΤΠΕ και να δώσουν εργαλεία που θα είναι χρήσιμα στον προβληματισμό που θα αναπτυχθεί. Αυτά θα είναι τα:

- Μέσα κοινωνικής δικτύωσης
- Φύλλα εργασίας
- Ψηφιακό διάγραμμα της ενότητας
- Ψηφιακή επεξεργασία του μαθήματος

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι διαδικτυακοί τόποι που περιέχουν υλικό που παράγεται από τους χρήστες του διαδικτύου, και δημοσιεύεται από αυτούς (Τζήμας κ.α., χ.χ.). Οι πλέον γνωστοί είναι το facebook (www.facebook.com), το twitter (twitter.com) και το blogger (blogger.com). Αφού δημιουργηθεί λογαριασμός σε αυτούς οι χρήστες μπορούν να ανταλλάξουν πληροφορίες και ψηφιακό υλικό, να διαδώσουν της απόψεις τους κ.α.

Στην προκειμένη περίπτωση είναι σημαντικό να διευκρινιστεί εδώ ότι στη διαδικασία που θα σχετίζεται με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, θα πρέπει να είναι σημαντική η συμβολή του διδάσκοντα, που θα ελέγχει και όλο το σχετικό υλικό για το οποίο θα γίνει λόγος στη συνέχεια. Προϋπόθεση είναι να έχει (ή να δημιουργήσει) προσωπικό λογαριασμό στο facebook, τον οποίο θα διαχειρίζεται απαραίτητα ο ίδιος, επειδή το ζήτημα είναι πολύ ευαίσθητο. Ταυτόχρονα οφείλει να μη δημιουργηθεί η παραμικρή παρεξήγηση που θα ζημιώσει τον ίδιο και το έργο του.

Κατασκευάζει στη συνέχεια μία ομάδα του facebook, στην οποία δίνει το όνομα «Τα δύο φύλα στη χριστιανική διδασκαλία». Προσκαλεί να γίνουν μέλη της συγκεκριμένα άτομα που τα γνωρίζει, και πιστεύει ότι μπορούν να καταθέσουν απόψεις που θα είναι χρήσιμες για την εξέλιξη του προβληματισμού που θα αναπτυχθεί στην τάξη. Είναι σίγουρο, επειδή το θέμα, πάντα προκαλεί ενδιαφέρον, πως θα ακουστούν ποικίλες θέσεις.

Στα φύλλα εργασίας που θα δημιουργηθούν με ένα πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου, θα καταγραφούν οι σκέψεις των μαθητών που θα αποτελέσουν τη βάση για το διάλογο που θα επακολουθήσει στην τάξη.

Το διάγραμμα της ενότητας θα χρησιμεύσει για να έχουν οι μαθητές μία συνθετική εικόνα του μαθήματος, απαραίτητη για να μπορέσουν να έρθουν σε διάλογο με της θέσεις που περιέχει. Για τη δημιουργία του θα χρησιμοποιηθεί λογισμικό εννοιολογικού

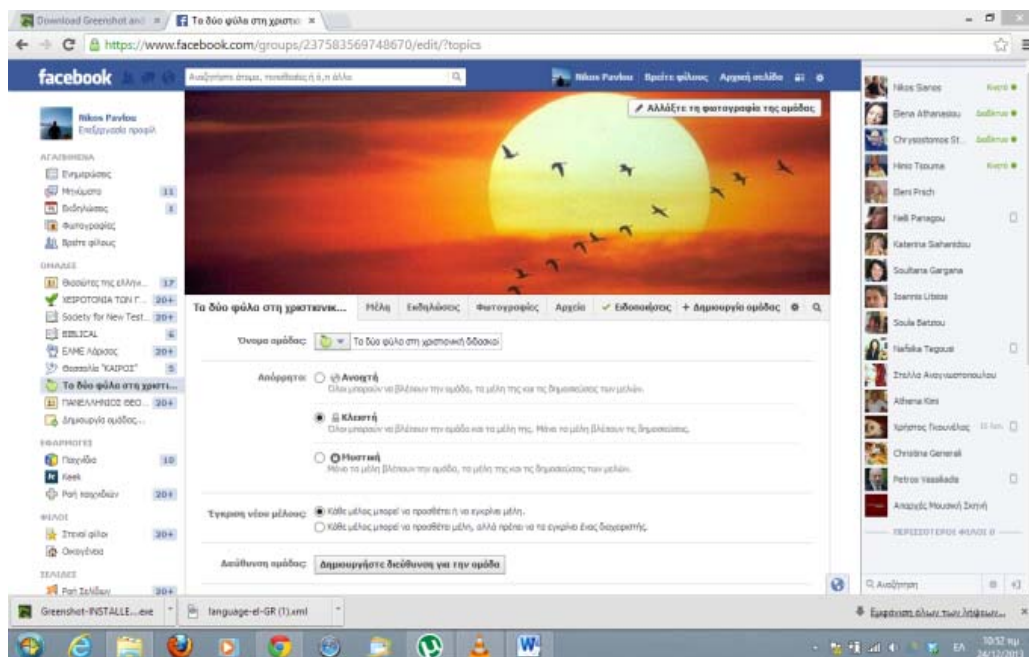
χάρτη. Με αυτό θα συνδεθούν τα βασικά σημεία του μαθήματος μεταξύ τους, και θα υπάρξει μία χρήσιμη οπτικοποίησή του.

Τέλος, η ψηφιακή επεξεργασία του μαθήματος, που θα περιλαμβάνει εικόνες και σχετικά κείμενα θα γίνει με λογισμικό που θα επιτρέπει την εξαγωγή του υλικού σε μορφή flash, και θα αναδείξει τους προβληματισμούς και τα συμπεράσματα της τάξης για το ζήτημα.

ΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

Είναι καταρχήν απαραίτητο για την υλοποίηση του σεναρίου του μαθήματος να βρεθεί κατάλληλος χώρος στον οποίο θα αξιοποιηθούν όλες οι δυνατότητες που προσφέρουν οι ΤΠΕ. Τέτοιοι θα μπορούσαν να είναι το εργαστήριο ΤΠΕ του σχολείου ή αίθουσα που να διαθέτει διαδραστικό πίνακα (Breivik & Gee 2006). Βέβαια αυτό δεν είναι πάντα εύκολο εξαιτίας των ζητημάτων που ανακύπτουν κατά τη διάρκεια της σχολικής καθημερινότητας, εντούτοις οι συγκεκριμένοι χώροι θα ήταν ενδεδειγμένοι για την παρουσίαση ενός μαθήματος διαλόγου που φιλοδοξεί να έχει τις Νέες Τεχνολογίες ως εργαλείο για την κατανόηση των στοιχείων του.

Αφού λοιπόν επιλυθούν τα παραπάνω ζητήματα η παρουσίαση θα μπορούσε να αρχίσει με μία συζήτηση που θα στηρίζεται στις απόψεις που καταγράφηκαν στην ομάδα του facebook «Τα δύο φύλα στη χριστιανική διδασκαλία».

Σχήμα 1: Η ομάδα του facebook «Τα δύο φύλα στη χριστιανική διδασκαλία»

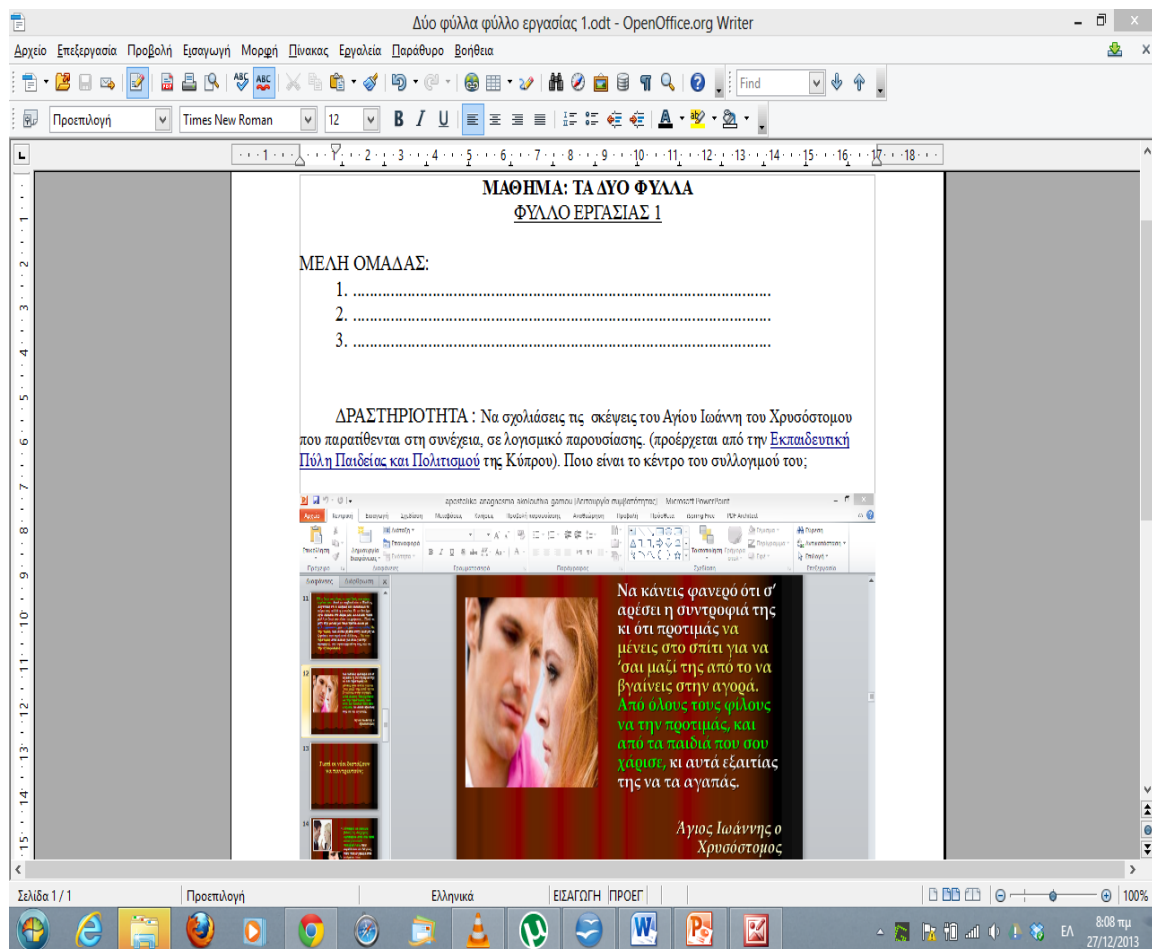
Ο διδάσκων τις παρουσιάζει στους μαθητές. Ενδεικτικά, από αυτές, παρατίθενται στη συνέχεια οι εξής:

- «Χριστιανική διδασκαλία για τα δύο φύλα; Υπάρχει τέτοια;»
- «Η Χριστιανική διδασκαλία για τα δύο φύλα στηρίζεται πάνω στα λόγια του Αποστόλου Παύλου “Και ο άνδρας και η γυναίκα είναι ισότιμοι”»
- «Η Εκκλησία απαγορεύει τις προγαμιαίες σχέσεις. Ενδιαφέρεται μόνο για την αναπαραγωγή παιδιών, και όχι για τη χαρά που δίνει το πλησίασμα των ανθρώπων»

- « Η αγάπη είναι ζήτημα ανθρώπινης χημείας και όχι κανόνων που επιβάλλει η οποιαδήποτε διδασκαλία»

Στη συνέχεια, και αφού ακουστούν και οι γνώμες των παιδιών για αυτές, οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες εργασίας. Δίνονται φύλλα εργασίας που δημιουργήθηκαν με ελεύθερο λογισμικό επεξεργασίας κειμένου που περιλαμβάνει σχετικές ερωτήσεις οι οποίες πρέπει να απαντηθούν από την τάξη.

Το 1^ο φύλλο εργασίας επικεντρώνεται σε έναν σχολιασμό σκέψεων του Αγίου Ιωάννη του Χρυσόστομου και έχει τη μορφή που παρουσιάζεται στη συνέχεια στο Σχήμα 2:

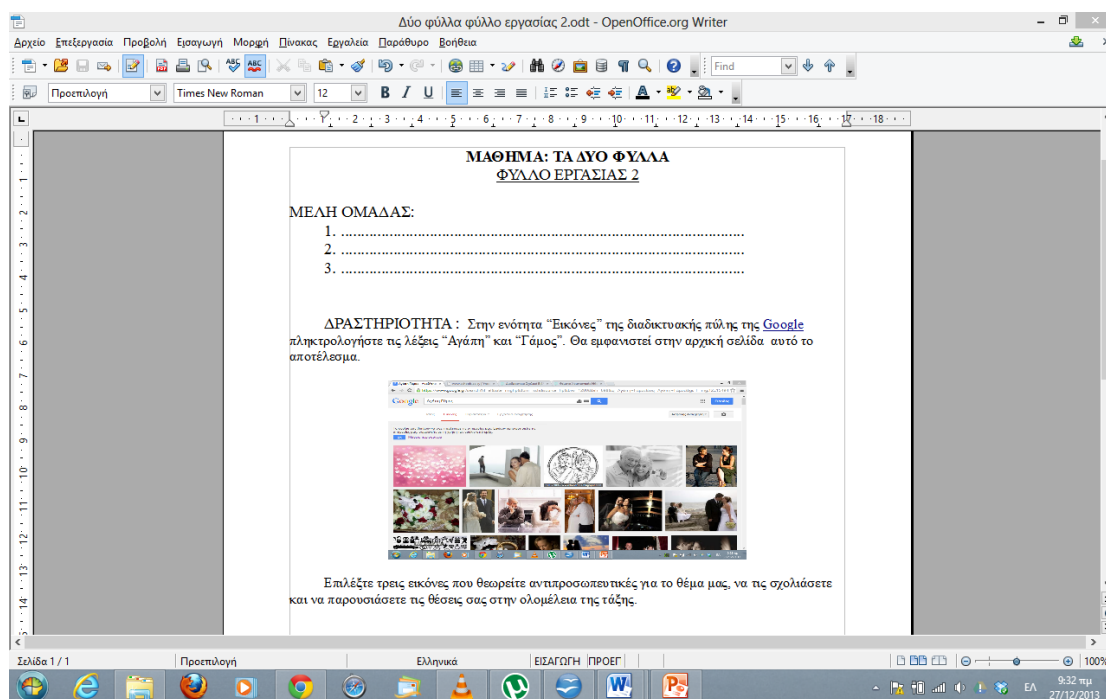

Σχήμα 2: Η μορφή του 1^{ου} φύλλου εργασίας

Βασικό συστατικό αυτού του φύλλου εργασίας είναι λογισμικό παρουσίασης με τίτλο «Το αποστολικό Ανάγνωσμα της Ακολουθίας του γάμου» που προέρχεται από την [Εκπαιδευτική Πύλη Παιδείας και Πολιτισμού](#) της Κύπρου. Πρόκειται για μία πολύ ενδιαφέρουσα δουλειά (οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να περιηγηθούν σε αυτή, αφού υπάρχει ως υπερσύνδεσμος η διεύθυνση της τοποθεσίας στο φύλλο εργασίας) που περιλαμβάνει και την ακόλουθη σκέψη του Ιωάννη του Χρυσόστομου που παρουσιάζει ενδιαφέρον, αφού δίνει τη διάσταση της απόλυτης αγάπης και αφοσίωσης στη σύντροφο:

«Να κάνεις φανερό ότι σ' αρέσει η συντροφιά της κι ότι προτιμάς να μένεις στο σπίτι για να 'σαι μαζί της από το να βγαίνεις στην αγορά. Από όλους τους φίλους να την προτιμάς, και από τα παιδιά που σου χάρισε, κι αυτά εξαιτίας της να τα αγαπάς».

Το 2^ο φύλλο εργασίας θα έχει την παρακάτω μορφή:

Σχήμα 3: Η μορφή του 2ου φύλλου εργασίας

Οι μαθητές καλούνται να σχολιάσουν με τη βοήθεια των εικόνων που παρέχει το διαδίκτυο (θα χρησιμοποιήσουν τη μηχανή αναζήτησης της [Google/ενότητα Εικόνες](#) χρησιμοποιώντας τις λέξεις «αγάπη» και «γάμος») στιγμιότυπα που αφορούν τις σχέσεις των δύο φύλων. Κάποιες εικόνες είναι χαρακτηριστικές και θα βοηθήσουν να αναδειχτεί ένας προβληματισμός που θα προσεγγίσει βαθύτερες πτυχές του ζητήματος. Έτσι, για παράδειγμα, κάποια από αυτές παρουσιάζει δύο νεόνυμφους αγκαλιασμένους ενώ σε απόσταση στέκεται κάποιος άλλος (προφανώς ο «πρώην») σκεπτικός, κάποια άλλη δύο ανθρώπους μεγάλης ηλικίας να αγκαλιάζονται τρυφερά, ενώ σε μία τρίτη ένα ζευγάρι έχει γυρισμένη την πλάτη ο ένας στον άλλο.

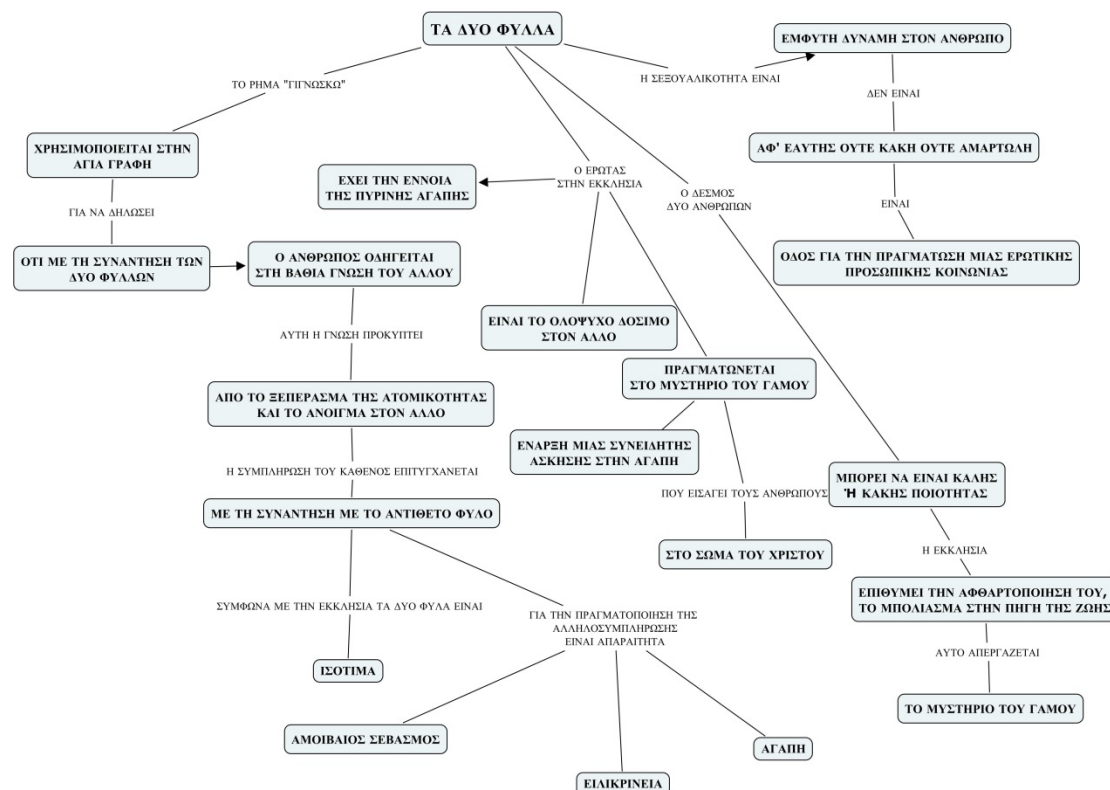
Το ψηφιακό διάγραμμα της ενότητας, που θα χρησιμοποιηθεί κατά τη διάρκεια της παρουσίασης του νέου διδακτικού αγαθού, έχει δημιουργηθεί στην προκειμένη περίπτωση με το ελεύθερο λογισμικό CMap. Ο στόχος του είναι να αποκτήσουν οι μαθητές μία συνοπτική θεώρηση των θέσεων της Χριστιανικής Ηθικής για τα δύο φύλα. Αυτό θα τους βοηθήσει, ώστε να παραμείνουν συστατικά του μαθήματος στη μνήμη τους ως «εμπειρία», και να κατανοήσουν ότι η σύνθεση του μαθήματος είναι απαραίτητη για την κατανόησή καινούριων διδακτικών αντικειμένων.

Να τονιστεί πάντως πως το ψηφιακό διάγραμμα της ενότητας δεν έχει σχέση με τον εννοιολογικό χάρτη που στοχεύει να αναδείξει τις βασικές έννοιες ενός σώματος κειμένου. Το ψηφιακό διάγραμμα χρησιμοποιώντας βασικές αρχές ή έννοιες παρέχει μία πανοραμική εικόνα, και αναδεικνύει τις διαδρομές που θα ακολουθήσουν οι μαθητές για να μπορέσουν να κάνουν δικά τους τα διδακτικά αγαθά. Μπορεί να περιέχει ορισμούς, σύντομες περιγραφές και ότι άλλο νομίζει ο δημιουργός του πως χρειάζεται για να μπορέσει να προβάλλει κύρια σημεία.

Το συγκεκριμένο ψηφιακό διάγραμμα στηρίχτηκε, όπως είναι φυσικό, στη διδακτική ενότητα του σχολικού εγχειριδίου που εξετάζεται. Ως βασικές αρχές του χρησιμοποιήθηκαν το ρήμα «γιγνώσκω», η έννοια «ο έρωτας στην Εκκλησία», η έννοια «ο δεσμός δύο ανθρώπων» και η έννοια «σεξουαλικότητα». Αυτές κατόπιν αναπτύσσονται με βάση τη διδασκαλία που παρέχει το σχολικό βιβλίο. Στόχος είναι να

προβληθούν οι βασικές θέσεις του και όχι αυτές που είναι δευτερεύουσες και χρησιμεύουν μόνο για επεξήγηση.

Ο διδάσκων βέβαια, για να είναι συνεπής με τις αρχές διαλόγου που είναι απαραίτητος για τέτοια ζητήματα, όταν παρουσιάσει το ψηφιακό διάγραμμα οφείλει να τονίσει πως και αυτό είναι μία αφετηρία διαλόγου. Δε θα ήταν άσχημο λοιπόν με βάση τη συζήτηση που θα επακολουθήσει να δημιουργηθεί και ένα δεύτερο διάγραμμα που θα περιλαμβάνει τις απόψεις που ακούστηκαν κατά τη διάρκεια της παρουσίασης του μαθήματος. Το ενδιαφέρον εδώ είναι πως αυτό θα δημιουργούνταν με τη συνεργασία των μαθητών, και έτσι όλη η τάξη θα συμμετείχε στην κατασκευή του.

Σχήμα 4: Το ψηφιακό διάγραμμα της ενότητας

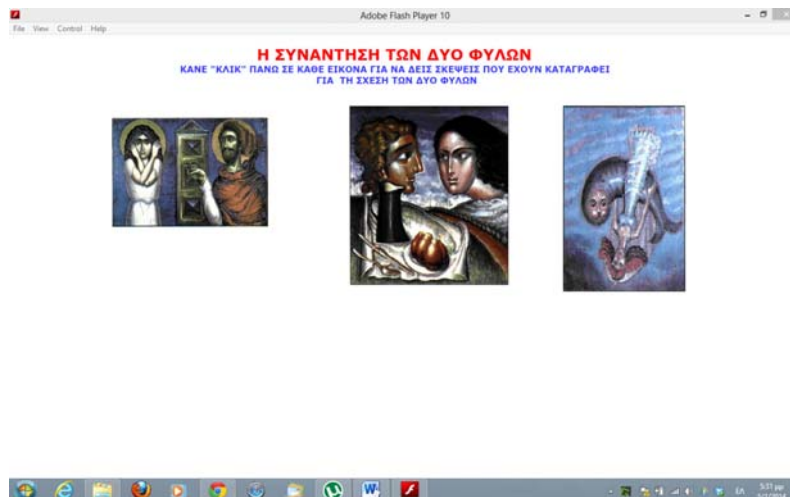
Η ψηφιακή επεξεργασία θα χρησιμεύσει για να μπορέσουν οι μαθητές να «ανοίξουν» διάλογο με κείμενα και εικόνες που συνδέονται με τη χριστιανική διδασκαλία για τα δύο φύλλα. Ο διδάσκων χρησιμοποιεί αρχείο flash, (που εδώ έχουν δημιουργηθεί με το πρόγραμμα Adobe Flash CS 5,5 με τη χρήση σχετικού κώδικα), και έτσι επιτυγχάνει τη διαδραστικότητα που θα κεντρίσει το ενδιαφέρον της τάξης.

Πιο αναλυτικά, βασικό συστατικό είναι τρεις εικόνες από το σχολικό εγχειρίδιο. Οι δύο προέρχονται από τη διδακτική ενότητα 11 που αναφέρεται στα δύο φύλλα και η τρίτη από τη ΔΕ 12 «Η οικογένεια».

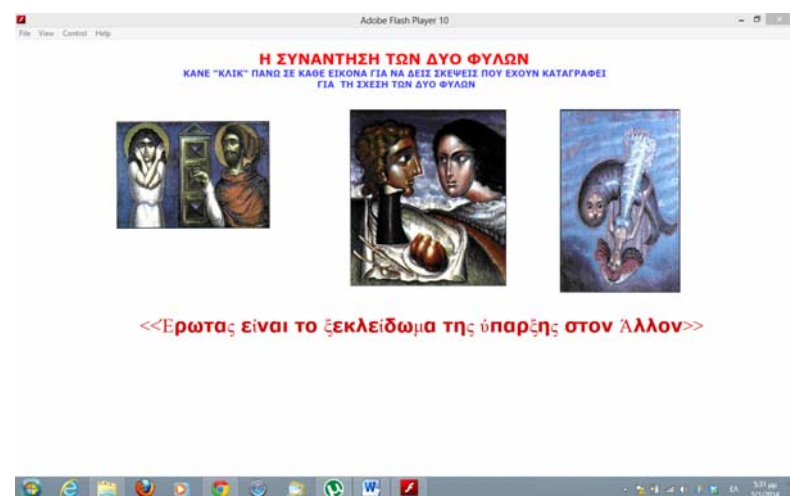
Η «φιλοσοφία» της δραστηριότητας στηρίζεται στη σχέση εικόνων-κειμένων. Η αρχική οθόνη του flash περιέχει καταρχήν τον τίτλο του μαθήματος και στη συνέχεια την επεξήγηση «Κάνε κλικ πάνω σε κάθε εικόνα για να δεις σκέψεις που έχουν καταγραφεί για τη σχέση των δύο φύλων». Πατώντας ο μαθητής τον κέρσορα (που παίρνει τη μορφή χεριού) στην πρώτη εικόνα που είναι σκηνή από το συναξάρι των συζύγων αγίας Ναταλίας και αγίου Αδριανού εμφανίζεται το κείμενο «Ερωτας είναι το

ξεκλείδωμα της ύπαρξης στον Άλλον». Η δεύτερη εικόνα, για την οποία το σχολικό εγχειρίδιο υπογραμμίζει πως τα ανθρώπινα κεφάλια που εικονίζονται είναι εντυπωσιακά μεγαλύτερα απ' όσο ο,τιδήποτε άλλο, ώστε έτσι να δηλώνεται η προτεραιότητα του ανθρώπινου προσώπου και της σχέσης συνδέεται με το απόσπασμα από το Άσμα Ασμάτων (μεταγραφή Γ. Σεφέρης) «Βάλε με σφραγίδα στην καρδιά σου, ωσάν σφραγίδα στο μπράτσο σου • είναι δυνατή η αγάπη σαν το θάνατο, και σκληρός ο πόθος σαν τον άδη •». Τέλος η τρίτη εικόνα έχει ως επεξήγηση «Αλληγορία πάνω στην οδυνηρή πλευρά της ζωής. Στο ζευγάρι που δεν κατορθώνει να επικοινωνήσει, ο μεν άντρας παίρνει μορφή φώκιας, η δε γυναίκα αναποδογυρίζει» \ συνδέεται με το χωρίο από το αποστολικό Ανάγνωσμα της ακολουθίας τον γάμου «ο καθένας ν' αγαπάει τη γυναίκα του όπως αγαπάει τον εαυτό του, και η γυναίκα να σέβεται τον άντρα της».

Οι ΤΠΕ με αυτό τον τρόπο γίνονται αναπόσπαστο μέρος της ΔΕ, και χρησιμεύουν για να μπορέσει η τάξη να επεξεργαστεί το καινούριο διδακτικό αγαθό και να εκφράσει τις σκέψεις της, συνδέοντας εικόνες του εγχειριδίου με κείμενα. Γίνονται έτσι εργαλείο των υπαρξιακών αναζητήσεων και του ηθικού προβληματισμού.

Σχήμα 5: Το αρχικό stage της δραστηριότητας «ψηφιακή επεξεργασία»

Σχήμα 6: Σύνδεση της πρώτης εικόνας με κείμενο

Σχήμα 7: Σύνδεση της δεύτερης εικόνας με κείμενο

Σχήμα 8: Σύνδεση της τρίτης εικόνας με κείμενο

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Ένα μάθημα ηθικής σίγουρα δεν προσφέρεται για να αναδείξει την εποπτικότητα που προσφέρουν οι ΤΠΕ. Και σίγουρα είναι ένα δύσκολο αντικείμενο διδασκαλίας, αν σκεφτεί κάποιος ότι ο διδάσκων είναι υποχρεωμένος να παρουσιάσει θέσεις με τις οποίες ενδεχομένως να μη συμφωνούν όλοι οι μαθητές, και ιδίως οι έφηβοι των 17-18 ετών, που βρίσκονται μάλιστα σε μία κρίσιμη καμπή της ζωής τους.

Εντούτοις στο παραπάνω σενάριο, που αφορά τα δύο φύλλα, έγινε προσπάθεια να αναδειχθούν οι προβληματισμοί της σχολικής τάξης με τις ΤΠΕ (Τζιμογιάννης Αθανάσιος 2007). Ο ρόλος τους μάλιστα δε θεωρήθηκε βοηθητικός, που θα χρησίμευε για να αναδειχτούν πτυχές του μαθήματος. Αντίθετα είχαν ουσιαστική συμβολή και παρέμβαση, αφού μέσω αυτών έγινε καταγραφή σκέψεων για το θέμα, και συνέβαλαν στη σύνθεση και στην ανάδειξη κειμένων που τοποθετούσαν το πολύπλοκο ζήτημα της χριστιανικής διδασκαλίας για τις προσωπικές ανθρώπινες σχέσεις στην πραγματική του διάσταση που απέχει βέβαια από ηθικιστικές και παραδοσιαρχικές ερμηνείες.

Κάτω από αυτή την προοπτική χρησιμοποιήθηκε μέσο κοινωνικής δικτύωσης, το facebook, πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου, πρόγραμμα κατασκευής χάρτη διαγράμματος της ενότητας και ψηφιακό υλικό σε μορφή flash. Με αυτό τον τρόπο ένα μάθημα που διερευνούσε συμπεριφορές απέκτησε εποπτικότητα και έδωσε

ευκαιρία στους μαθητές να το προσεγγίσουν όχι ως ένα θεωρητικό αντικείμενο (με όποιες δυσκολίες αυτό συνεπάγεται), αλλά ως άσκηση με ψηφιακό περιεχόμενο.

Οι ΤΠΕ δηλαδή αναδείχτηκαν και εδώ χρήσιμα εργαλεία, που προσφέρουν προτάσεις ουσιαστικής παρέμβασης, ακόμη και σε ΔΕ που θεωρούνται δύσκολες στην προσέγγισή τους.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Astley, Jeff (1994). *The Philosophy of Christian Religious Education*, London: SPCK
- Breivik Patricia Senn & Gee Gordon E. (2006). *Higher Education in the Internet Age*. Westport CT: Greenwood Publishing Group
- Έκο Ουμπέρτο (2003), Η μαγική εικόνα της επιστήμης, Στο Το Βήμα 12-1-2003, Αθήνα: ΔΟΛ
- Højsgaard M.T, & Warburg M (2005), *Religion and cyberspace*, London: Routledge
- Lévy Pierre (2001). *Cyberculture*. Trans. Bononno Robert. Minneapolis MN: University of Minnesota Press
- Μπέγζος Μάριος & Παπαθανασίου Αθανάσιος (2010), *Θέματα Χριστιανικής Ηθικής*, Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων
- Τζήμας Γιάννης, Πουλάς Κων/νος, Βιέννας Εμμανουήλ (χ.χ.). *Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης*, Μεσολόγγι: Εκδόσεις ΤΕΙ Μεσολογγίου
- Τζιμογιάννης Αθανάσιος (2007). Το παιδαγωγικό πλαίσιο αξιοποίησης των ΤΠΕ ως εργαλείο κριτικής και δημιουργικής σκέψης. Στο Κουλαϊδής Βασίλης (επιμέλεια) *Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη Κριτικής-Δημιουργικής Σκέψης για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση* (σελ. 333-354). Αθήνα: ΟΕΠΕΚ
- Wright Andrew (2004). *Religion, Education and Post-Modernity*. London: Routledge